

पाठा स्त्री पाठा+पृथो० । पाठायाम् कथ० २।२७।४

पाठित लि० चुरा० पठ-क्त । विदारिते हेमच० ।

पाठी स्त्री पठ-इत् वा डोप् । १।बालाठ्ठो राजनि० २परि-
पाठ्याम् गुणभादीनां २स्पष्टक्रमे च “अस्ति त्वैराशिकं
बीजं पाठी च विमला सतिः” लीला० ।

पाठीगणित न० पाट्टा परिपाट्टा गणितम् । लीलाव-
त्याद्यङ्गशास्त्ररूपे गणितशास्त्रे । “पाठी नाम सङ्कलि-
तव्यवकलितगुणनभजनादीनां क्रमः तथा युक्तं गणितं
पाठीगणितम्” लीलावती टीका ।

पाठीर पु० पठोर+स्त्रार्थे ञच् । पठोरे चन्द्रे विश्वः ।

पाटुपट लि० “पाठेणिलुक् चोक् चाभ्यासस्य” वार्त्ति० पाटि-
ञच् नि० णिलुक् द्वित्वमभ्यासस्य चक् च । पाटके ।
सि०कौ० । पठे पाठ तत्त्वार्थे ।

पाट्ट लि० पु० पठ-कर्मणि यत् । १छेद्ये २पट्टशास्त्रे न०
राजनि० । “पाट्टशास्त्रं सधुरं दुर्जरं गुरुवाक् च”
राजनि० ।

पाठ पु० पठ-भावे ञच् । १शास्त्रादेरभ्यासे पौनःपुन्येन उ-
च्चारणे । णिच्-भावे ञच् । २चध्यापने शिष्येभ्यः प्र-
तिपादने च पाठसाटादय दोषा यथा “शङ्कितं भीतसु-
दुष्टदमव्यक्तभनुनासिकम् । विश्वरं विरसञ्चैव विशिष्टं
विमनाहतम् । काकस्वरं निरसितं तथा स्थानविव-
र्जितम् । व्याकुलं तालहीनञ्च पाठदोषाः चतुर्दश ।
संगीते शिरसः कम्पमत्यकण्ठमनर्थकम्” मार्क०पु० । अथ-
यनक्रमो यथा “आचस्य प्रयतो नित्यमधीयीत उदङ्-
मुखः । उपपठ्य तत्पादौ बीजमाथो गुरोर्मुखम्”
अध्यापनक्रमो यथा “अधीष्य भो इति ब्रूयाद्विरामो-
ऽस्ति ति आचमेत् । प्राक् कृत्वात् पयुं पाथीनः पवित्रैश्चैव
पावितः । प्राणायामैस्त्रिभिः पूतस्तत आकारमर्हेति ।
ब्राह्मणः प्रथमं कुर्यादन्ते च विधिवद्विजाः । । कुर्या-
दध्यापनं नित्यं च ब्रह्मादीनि पूर्वतः । सर्वेषामेव भू-
तानां वेदयुग्मं घनात्मनः । अधीयोताध्ययक्षित्यं ब्राह्म-
ण्यमधीयतेऽन्यथा” इति कौर्मे उपरिभागे १३५० ।

पाठक लि० पठ-एवुल् । १पठनकर्त्तरि णिच्-एवुल् ।
पाठके २चध्यापके ३पुराणादिवाचके च । तल्लक्षणादि-
कृच्छ्रं ति०त० यथा

“भविष्यपुराणम् “इतिहासपुराणानि ज्ञत्वा भक्त्या
विश्रयते ।। सचरते सन्ध्यापेभ्यो मङ्गलहवादिभिर्धियो ।।
मङ्गलं वाचकं विद्याज्ञान्यवर्जमादरात् । ज्ञत्वान्यवर्ध-

जाद्राजन् । वाचकाक्षरकं व्रजेत्” तथा “देवाचोममृतः
कृत्वा ब्राह्मणानां विशेषतः । पन्थिञ्च शिथिलं कुर्या-
दाचकः कुर्वन्न्दन । । पुनर्व्रजेत तत्फलं न सङ्गा धा-
रयेत् कचित् । हिरण्यं रजतं गन्धं तथा कांस्योपदो-
हनाः । दत्त्वा तु वाचकायेह मृतस्याप्नोति तत्फलम्” ।
कांस्योपदोहनाः कांस्यक्रोडाः । “वाचकः पूजितोयेन
प्रसन्नास्तस्य देवताः” । तथा “ज्ञात्वा पर्वसमाप्तिं च पूजयेत्
वाचकं बुधः । आत्मानमपि विप्रीय, य इच्छेत् सफलं
कृतम्” । तथा “विस्मयमद्भुतं शान्तं स्पष्टाक्षरपदं तथा ।
कलस्वरसमायुक्तं रसभावसमन्वितम् । बुध्यमानः स्वयं
गुडो मन्यार्थं कृतस्तथो नृप । । ब्राह्मणादिषु सर्वेषु
मन्यार्थं चार्पयन्नृप । । य एवं वाचयेद्ब्रह्मन् स विप्रो
व्यास उच्यते” । “समस्वरसमायुक्तं काले काले विशा-
स्यते । । प्रदर्शयन् रसान् सर्वान् वाचयेद्वाचको नृप । ।

पाठच्छेद पु० इत० । १पाठस्य विच्छेदे श्यतौ च त्रिका० ।

पाठन न० पाठ-णिच्-भावे ल्युट् । १चध्यापने युच् पाठना
तत्त्वार्थे स्त्री । २कर्त्तरि ल्यु । २पाठके लि० स्त्रियां
गौरा० डोप् ।

पाठभू स्त्री इड० । पाठस्थाने त्रिका० पाठशान्तादयोऽप्यत्र ।

पाठमञ्जरी स्त्री पाठसाभ्यासस्य मञ्जरीव । शारिकायाम्
शब्दमाला । [रिकायाम् शब्दमा० २ पाठयुक्ते लि० ।

पाठशान्तिनी स्त्री पाठेन शान्ते शब्द-णिनि डोप् । १या-
पाठा स्त्री पठ-कर्मणि ञच् टाप् । विद्वक्कण्यम् (आकनाटि)
स्वरः । “पाठोष्ठा कटका तीक्ष्णा वातक्षेपहरी
लघुः । हन्ति शूलज्वरच्छर्दि कुष्ठातीसारहृद्गुजः । दाह
कण्डूविषश्चासलमिशुलमगलव्रणान्” भावम० । स्वार्थे क
कावि अतइप्स्वम् । पाठिका तत्त्वार्थे भावम० । पाठक-
क्षत्रां स्त्रियां च ।

पाठाद्यचूर्णं न० “पाठा विख्यानलव्योपजम्बूदाहिसमातकी ।
कटुकातिविषासुस्तदाभीभूनिम्बवत्यकैः । सैवैरतैः सभं
चूर्णं कौटजतण्डुलाख्यना । सञ्जोदञ्च पिबेच्छर्दि
ज्वरातीसारशूलवान् । तड्दाहपृहणीदोषारोचका-
नलसादजित् चक्रं चक्रे चूर्णभेदे ।

पाठि पु० पाठ-इत् । पृष्ठे पाठोन्मथ्ने दृशम् ।

पाठिन् लि० पठ-णिनि । १पाठके स्त्रियां डोप् । पाठेवा-
कारेऽस्त्यस्य इति । २चितकटथे स्वरः । [राजनि० ।

पाठीकृत पु० पाठेव कृतं कृत-क पृथो० । चितकटथे

पाठीन पु० स्त्री पाठिं पृष्ठं नमयति नम-ड दीर्घः । १मत्स्य-